

HUMANITIES

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.11>

KATEGORYZACJA WSPÓŁCZESNYCH ANGLOJĘZYCZNYCH CYBERNEOLOGIZMÓW W JĘZYKOZNAWSTWIE KOGNITYWNYM

Liu Xuena

*aspirantka Katedry Filologii Angielskiej
Wydziału Filologii Zagranicznej*

Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia M.P. Drahomanowa (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-2160-4271

Email: 759523074lxn@gmail.com

Adnotacja. W artykule autor prezentuje językową kategoryzację współczesnych cyberneologizmów. Stosowanie kategorii w języku jest dość powszechnym zjawiskiem. Podstawą językoznawstwa kognitywnego jest kategoryzacja. Badanie koncentruje się na uogólnieniu rodzajów słowotwórstwa. Cyberneologizmi są bezwarunkowymi liderami nowotworów i wymagają starannego zbadania ich kategorii. Badanie derywacji koncentruje się głównie na prefiksie i sufiksie, a także na semantyce i funkcji afiksów. Jeśli chodzi o tworzenie słów, cyberneologizmy są w pełni połączone z wirtualną przestrzenią do tworzenia niesamowitych słów, zwrotów i zdań z genialnymi pomysłami i technologią. Rodzi się zatem pytanie o usystematyzowanie i uogólnienie formacji cybernowotworu według konkretnych kryteriów i klasyfikacji. Nasze badanie ma na celu zbadanie cyberneologizmów i przeprowadzenie próby usystematyzowania istniejących cyberneologizmów poprzez zbadanie ich składnika semantycznego.

Słowa kluczowe: cyberneologizmy, nowotwory, kategoryzacja, semantyka, klasyfikacja.

CATEGORIZATION OF MODERN ENGLISH CYBERNEOLOGISMS IN COGNITIVE LINGUISTICS

Liu Xuena

*Postgraduate Student at the Department of English Philology
of the Faculty of Foreign Philology*

National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-2160-4271

e-mail: 759523074lxn@gmail.com

Abstract. In the article the author highlights the linguistic categorization of modern cyber-neologisms. The use of categories in language is quite common. The basis of cognitive linguistics is categorization. The research focuses on the generalization of types of word formation. Cyber-neologisms are the undisputed leaders of neologisms and require careful study of their categories. The study of derivation focuses mainly on prefixes and suffixes as well as the semantics and functions of affixes. In terms of word formation, cyber-neologisms are fully connected to the virtual space to create amazing words, phrases and sentences with ingenious ideas and technologies. Therefore, the question arises about the systematization and generalization of the layer of cyber formations according to specific criteria and classifications. Our study is designed to investigate cyber-neologisms and attempt to systematize existing cyber-neologisms by studying their semantic component.

Key words: cyber-neologisms, neologisms, categorization, semantics, classification.

КАТЕГОРИЗАЦІЯ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ КІБЕРНЕОЛОГІЗМІВ У КОГНІТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Ліу Сюена

*аспірантка кафедри англійської філології
факультету іноземної філології*

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-2160-4271

e-mail: 759523074lxn@gmail.com

Анотація. У статті автором висвітлено лінгвістичну категоризацію сучасних кібернеологізмів. Застосування категорій у мові – досить поширене явище. Основою когнітивної лінгвістики є категоризація. Дослідження зосереджено на узагальненні видів словотворення. Кібернеологізми є беззаперечними лідерами серед новоутворень

і потребують ретельного дослідження їх категорій. Вивчення деривації головним чином зосереджується на префіксації та суфіксації, а також семантиці та функції афіксів. З погляду словотворення кібернеологізми повною мірою пов'язані з віртуальним простором для створення дивовижних слів, фраз і речень із геніальними ідеями та технологіями, тому постає питання про систематизацію й узагальнення пласту кіберновоутворень за конкретними критеріями та класифікаціями. Наше дослідження покликане дослідити кібернеологізми та здійснити спробу систематизації вже наявних кібернеологізмів шляхом дослідження їхньої семантичної складової частини.

Ключові слова: кібернеологізми, новоутворення, категоризація, семантика, класифікація.

Вступ. Зі швидким розвитком науки та техніки мова постає у світлі соціального та культурного спілкування як рушійна сила прогресу та розвитку людської цивілізації. Останніми роками багато неологізмів було створено та поширено завдяки швидкому стрибку та популяризації Інтернету та способу вираження поглядів людей у їхньому повсякденному житті. Увагу багатьох науковців привернула поява мережевих неологізмів, тобто кібернеологізмів, що викликала неабиякий інтерес до їх глибокого дослідження та створення класифікації. Нині вивчення мережевих неологізмів головним чином зосереджується на зовнішніх ознаках, таких як етимологія, використання та класифікації мережевих неологізмів. Наше дослідження покликане зосередити увагу на механізмах лексичного спілкування та категоризації кібернеологізмів – частини сфери вивчення когнітивної соціолінгвістики. Ми зацікавилися роботами китайських науковців щодо аналізу словотворення та семантичних особливостей кібернеологізмів. Ян Чжен сверджує, що кібернеологізми утворюються як традиційними, так і не традиційними способами творення. До традиційних способів ми включено складання, деривацію, скорочення, аналогію та інші методи, а нетрадиційні передбачають використання символів і числових кодів. Ян Чжен (Yang Zheng) продовжив дослідження кількох видів нетрадиційних методів словотворення та розглянув оцифровку та гіпертекст. Він вважає, що серіалізація словотворення є дедалі очевиднішою. Наприклад, мережеві неологізми можуть утворити велику кількість нових слів за допомогою афіксів (Yang Zheng, 2007: 17).

Основна частина. Сучасне суспільство – це інформаційний вибух, і ми оточені усіма видами інформації. Обміни між країнами відбуваються щохвилини. З великої кількості нової інтернет-інформації з'являється безліч мережевих неологізмів, які впливають на вираження повсякденного життя людей.

Мережа створює нові явища, що виражаються новими мережевими неологізмами. Формування нових афіксів англійської мови відбувається через формантизацію повнозначних лексичних одиниць і через фрагментацію слів із подальшою їх формантизацією (Єнікеєва, 1997: 9). Формантизація лексичних одиниць – процес перетворення синтаксично вільної, самостійної лексеми у зв'язану, позбавлену комунікативної самостійності морфему. Важливу роль в афіксалізації компонентів складних слів відіграє словоскладання за аналогією, коли неологізми утворюються за зразком конкретного слова (Єнікеєва, 1998: 10).

Під афіксом ми розуміємо таку морфему, яка у своєму розвитку отримала відповідне абстрактне значення, притаманне цілому класу слів, і яка, приєднуючись до основи, змінює її значення. Характерною є поява афіксальних неологізмів із певним набором афіксів, а також незвичайне поєднання основ і афіксів, що в інших стилях є непродуктивними. У багатьох випадках такі афікси розвивають нові значення, раніше їм не характерні. Наприклад, англосаксонський суфікс *-ship* вживався для утворення іменників зі значенням стану, положення: *friendship*, *leadership*, *lordship* (Каращук, 1977: 32). Хоча цей суфікс вважали декілька століть непродуктивним, у газетній лексиці сьогодення суфікс *-ship* суфікс із морфемою *man* утворює іменники зі значенням якості, ознаки. Наприклад: *brinkmanship*, *oneupmanship*, *showmanship*, *craftsmanship*.

– *oneupmanship* – the act or quality of being better;

– *brinkmanship* – when the tensions between two or more rival gangs reach a critical point in which the outcomes of any violent act would be devastating to all parties;

Прикладом формантизації слів може слугувати елемент *friendly*. Створений композитним способом у 80-ті рр. ХХ ст. неологізм *user-friendly* («зручний для користувача, сконструйований із розрахунком на людину, яка не знайома з технікою») став моделлю для утворення великої кількості лексичних інновацій: *audience-friendly*, *business-friendly*, *customer-friendly*, *family-friendly*, *newspaper-friendly*, *investor-friendly*, *market-friendly*, *farmer-friendly*, *nature-friendly*, *water-friendly*. У складі неологізмів елемент *-friendly* виступає у модифікованому семантичному варіанті та має узагальнене типізоване значення «адаптований, пристосований для того, на що вказує елемент похідного слова» (Каращук, 1977: 32).

Серед словотворчих елементів, народжених інформаційною революцією, слід відзначити суперпродуктивний префікс *cyber-*, пов'язаний із комп'ютерною технікою, з Інтернет *cyberguru*, *cybernerd*, *cybersurfer*, *cyber-grounded*, *cybercrime*, *cyberwar*:

– *cybercrime* – criminal activities carried out by means of computers or the Internet;

– *cyberwar* – the use of computers to disrupt the activities of an enemy country, especially the deliberate attacking of communication systems;

– *cyber-grounded* – describing the condition of being barred from accessing the Internet.

e.g. A chastened Johnny was cyber-grounded for two weeks: no email, no Instant Messages, no surfing, no online access at all.

Продуктивними останнім часом стають нові комп'ютерні словотворчі елементи:

-ware: *geneware*, *humanware*, *wetware*:

– *spyware* – computing software that enables a user to obtain covert information about someone's computer activities by transmitting data covertly from their hard drive;

– courseware – educational software used to teach a subject or course.

e.g. The real hope is that we start seeing many open courseware programs, with the net result of there being a critical mass of knowledge online for people everywhere.

Ще одним продуктивним шляхом формування нових словотворчих елементів, на думку багатьох науковців, є формантизація фрагментів слів – процес, за якого не все слово, а лише його частина (фрагмент) стає словотворчим елементом (Карашук, 1977: 32).

У лінгвістичних дослідженнях останніх років дедалі більше уваги приділяється одному з найпродуктивніших способів англійського словотворення – телескопії.

Цей спосіб становить злиття, об'єднання уламків двох або декількох слів, їхніх частин або з'єднання одного повного слова та частини іншого, внаслідок яких утворюються слова-злитки. Так, наприклад, використання елемента -erati для утворення цілої низки телескопійних одиниць: chatterati, culturati, technorati, створених за аналогією до телескопійного слова glitterati (glitter + literati), сприяло формуванню узагальненого типізованого значення елемента -erati «люди, відомі в певній сфері» (Єнікєєва, 1998: 46).

The digital technorati boldly beg to differ.

Повні телескопійні слова утворюються злиттям двох чи більше усічених основ в одне слово. Наприклад: globflation < glob(al) + (in)flation; guppie < g(reen) + (y)uppie; republocrat < republ(ican) + (dem)ocrat; informacial < inform(ation) + (c)ommercial; Chinglish < (Chin)ese + En(GLISH); Phonematic < tele(phone) + auto(matic).

Часткова телескопія передбачає сполучення першого компонента в повній формі із кінцем другого та сполучення початку першого компонента із другим у повній формі. Наприклад: beefcake < beef + (cheese)cake, bookvertising < book + (ad)vertising, moonquake < moon + (earth)quake, yuppieback < yuppie + (paper)back, femspeak < fem(inine) + speak, hit lady < hit(man) + lady.

Характерною особливістю третьої групи – слів-гаплогів – є наявність загального звуку на стику компонентів, які сполучаються; відбувається накладання звуків одного компонента на інший. Наприклад, alcohollywood < alcohol + Holliwood, ecotage < eco+sab(otage), Reaganomics < Reagan + (eco)nomics, netiquarte < net + etiquette, selectorate < select + electorate.

Саме телескопія створила умови для формування таких дериваційних засобів, як препозитивні форманти -nomics, -tainment, -tel, -zine. Телескопія створює умови для аналогії, а аналогічне словотворення сприяє виникненню нових словотворчих елементів (Єнікєєва, 1998: 43).

Останнім часом спостерігається активне функціонування словотворчого елемента -ware. Внаслідок створення численних термінів, які позначають різні види комп'ютерних програм (hardware, retroware, merchantware), елемент -ware, що виділився із слова software, став фактично виконувати функцію суфікса. За участю зазначеного елемента було створено чимало комп'ютерних неологізмів: adware, crimeware, slideware, spyware.

– biopreneur = biotechnology + entrepreneur, deskfast = desk + breakfast, degeraty = digital + literacy, feminicide = feminine + genocide, teleputer = television + computer;

– Bogon (bogus + proton) – the smallest discernible part of a bogus occurrence;

– Bridezilla ('bride' (woman about to be married) + 'Godzilla' (gargantuan fictional Japanese reptile) – a woman (about to be married) who is exceptionally spoiled, meticulous, and domineering, especially about the details (however minute) of her own wedding;

– Burninate ('burn'+X 'terminate' (to kill or destroy) - to set aflame and cause mass destruction;

– Maddenating (maddening + infuriating) – causing frustration and extreme anger;

– Spainglish (Spain' + 'English) – a type of hybrid language that consists of Spanish and English.

Слідуючи ідеї Ю.А. Зацного щодо визначення критеріїв, які дозволяють відрізнити словотворчі форманти від уламків телескопійних слів, ми вважаємо, що, коли компонент телескопійної лексичної одиниці (-aholic, -nomics, -tel, -thon) бере участь у створенні великої кількості слів, то його слід розглядати як словотворчий афікс.

По-перше, телескопійні одиниці не утворюють словотворчих рядів, адже це є прерогативою афіксального словотвору.

По-друге, використання уламку телескопійного слова для утворення дериваційних рядів сприяє формуванню у нього стандартного, типізованого значення, що є також характерною ознакою афіксації (Зацний, 1999: 43).

Словотворчі елементи, які виникли внаслідок скорочення слів, не здатні до самостійного функціонування на лексичному рівні мови, вони можуть реалізувати свій семантичний потенціал лише за умови їх сполучення з вільними основами. Дериваційні засоби, котрі утворилися шляхом скорочення слів і афіксалізації, зазвичай виконують функції препозитивних афіксів: agri-, bio-, Euro-, compu-, i-, info-, narco-, petro-, techno.

– Biodefense – the military, governmental, and industrial management of the research and development of weapons, strategies, and other means of defending against biological weapons and warfare;

– E-linquent – one who makes trouble or misbehaves online or on the Internet. e.g. Juvenile e-linquents: could they be yours;

– Euroskeptic – characterized by being skeptical of the benefits of switching to the euro as a form of currency;

– Technolust – the desire or craving for ownership of the newest, shiniest, or fastest models in technological development;

– Technocrat – a person who is knowledgeable and skilled in new technologies, who usually believes technology is the answer.

Продуктивним способом творення слів в англійській мові є конверсія – безафіксний спосіб творення слів, за якого слова переходять із однієї частини мови в іншу, внаслідок чого вони включаються до нової парадигми, отримують нові синтаксичні функції, нові лексико-граматичні значення. Конверсія пов'язана зі зміною функціональних характеристик слова з повним збереженням його плану вираження (Волков, 1983: 43).

Висока частотність слів, утворених конверсією – одна із характерних рис інтернет-неологізмів. Домінуючим різновидом конверсії на сучасному етапі є вербалізація іменників, наприклад, *text – to text, wife – to wife, office – to office*.

Твірною базою для конверсії слугують не лише прості слова, але і композити, словосполучення, складноскорочені слова, аббревіатури, неологізми попередніх років, наприклад, *to bottleneck, to e-mail, to frontline, to network, to VoIP, to white-hat*.

Конверсія дуже поширена серед неологізмів. Конвертивний словотвір поширився на складні слова. Це можуть бути як дієслова, утворені від іменників, так і іменники, що походять від дієслів (Єнікеєва, 1998: 47). Нові іменники також утворюються від дієслівних сполучень, наприклад: *a black-out, a hair-do*.

Багатозначність утворених внаслідок конверсії слів зумовлюється багатократною дією конверсії. Скільки значень має вихідне слово (основа), стільки разів воно може піддаватися дії конверсії. Це пояснюється тим, що значення слова, утвореного внаслідок конверсії, тісно пов'язане із відповідним значенням слова-основи.

Вплив американського варіанту простежується й у галузі словотвору, зокрема у функціонуванні нових словотворчих елементів. Саме з американського варіанту у британський прийшли такі словотворчі елементи, як *-erati, -friendly, -gate, -gram, -holic, -near, -something*. Кілька десятиліть тому у британців з'явився елемент, який лінгвісти вважають комбінуючою формою (*combining form*), підкреслюючи тим самим, що цей елемент виконує роль словотворчого (Квеселевич, 1983: 46).

Запозичений зі сленгу елемент *-savvy*, де він функціонував як самостійне слово, входить до складу численних неологізмів-іменників і прикметників, надаючи їм відповідних значень «знання, вміння, навички в певній галузі; фахівець, експерт у певній галузі»: *computer-savvy, market-savvy, media-savvy*.

У ході дослідження ми аналізуємо використання мовних одиниць як будівельного матеріалу для створення лексичних неологізмів.

Розгляд механізму формування нових словотворчих елементів підтверджує той факт, що основними шляхами їх утворення є афіксація та фрагментація лексичних одиниць.

Для словотворчих елементів, створених шляхом афіксації лексичних одиниць, характерна спеціалізація, звуження значення елемента, який виконує роль словотворчого, порівняно зі значенням відповідної лексики корелята (*-abuse, -babble, -line, -lout, -speak, style, watcher*). Для деяких словотворчих елементів, створених на базі коренів грецького походження, таких, наприклад, як *bio-, eco-, cyber-, info-, -techno-, tele-*, типовою є зміна значення у бік її спеціалізації. *Techno-* – скорочений варіант слова *technology*, у складі неологізмів, створених за його участю, означає «пов'язаний із сучасною, особливо комп'ютерною технікою»: *technothriller, technopolitics, technofear, technodemocracy, technostress*.

Висновки. Абсолютний прогрес мови виражається насамперед у розвитку словникового складу, тому дослідження особливостей функціонування нових словотворчих елементів дозволило поглибити наші уявлення про збагачення лексичного складу англійської мови.

За результатами досліджень нами було зроблено висновок, що процес формування нових дериваційних засобів активно діє нині, про що свідчить існування в сучасній англійській мові великої кількості елементів, які за формою і семантикою відповідають лексичним одиницям і виконують функцію словотворчих засобів. Зростає ролі запозичень внутрішньомовних, збільшується кількість композитних одиниць.

Список використаних джерел:

1. Єнікеєва С.М. Телескопія як основа утворення нових дериваційних засобів англійської мови. *Вісник Запорізького державного університету. Філологічні науки.* № 1. 1998 б. С. 46–48.
2. Єнікеєва С.М. Пополнение арсенала деривационных средств английского языка путем формантизации свободных форм. *Придніпровський науковий вісник.* 1998 а. № А (84). С. 7–20.
3. Єнікеєва С.М. Фрагментация слова как основа создания новых деривационных средств английского языка. *Придніпровський науковий вісник.* 1997. № 33 (44). С. 20–25.
4. Зацкий Ю.А. Развитие словникового состава английской мови в 80–90 ті роки ХХ століття : автореферат дис. ... док. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя : ЗДУ, 1999. 43 с.
5. Карашук П.И.. Словообразование английского языка. Москва, 1977. 230 с.
6. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2001. 126 с.

References:

1. Yenykeyeva S.M. (1998) Teleskopiya yak osnova utvorenniya novykh deruvatsijnyh zasobiv anglijskoyi movy [Telescopy as a basis for the formation of new derivational means of the English language] *Visnyk Zaporizkogo derzhavnogo universitetu. Filolohichni nauky.* № 1, 1998b. S. 46–48. [in Ukrainian]
2. Enikeeva S.M. (1998) Popolnenie arsenala derivatsionnyh sredstv anglijskogo yazyika putem formantizatsii svobodnyh form [Replenishment of the arsenal of derivational means of the English language by formantizing free forms] *Pridniprovskiy naukoviy visnik.* 1998 a. № A (84). S. 7–20. [in Russian]

3. Enikeeva S.M. (1997) Fragmentatsiya slova kak osnova sozdaniya novih derivatsionnykh sredstv angliyskogo yazyka [Fragmentation of a word as the basis for the creation of new derivational means of the English language] Pridniprovskiy naukoviy visnik. 1997. № 33 (44). S. 20–25 [in Russian]
4. Zacny Yu.A. (1999) Rozvytok slovnykovogo skladu angliyskoyi movy v 80–90 ti roki XX stolittya [The development of the vocabulary of the English language in the 80–90 years of the twentieth century] Avtoreferat dys. ... dok. filol. nauk : 10.02.04. Zaporizhzhya : ZDU, 1999. 43s. [in Ukrainian]
5. Karaschuk P.I. (1977) Slovoobrazovanie angliyskogo yazyka [Word formation of the English language]. Moskva, 1977. 230 s. [in Russian]
6. Kveseleovich D.I., Sasina V.P. (2001) Praktikum z leksikologiyi suchasnoyi angliyskoyi movy. [Workshop on lexicology of modern English]. Vinnytsya: Nova knyga, 2001. 126 s. [in Ukrainian]

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.2.12>

KSZTAŁTOWANIE KOMUNIKATYWNO-FUNKCJONALNEGO PODEJŚCIA DO TŁUMACZENIA W TRADUKTOLOGII ZACHODNIEJ

Anna Martakova

*starszy wykładowca służby testów językowych Wydziału Językowego Narodowej Akademii
Gwardii Narodowej Ukrainy (Charków, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0003-3373-7706*

Illia Yashchenko

*starszy wykładowca służby szkolenia językowego Wydziału Językowego Narodowej Akademii
Gwardii Narodowej Ukrainy (Charków, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-6007-5237*

Adnotacja. Artykuł poświęcony jest badaniu wpływu na proces i wynik tłumaczenia ekstralingwistycznych czynników-składników sytuacji komunikacyjnej z wykorzystaniem tłumaczenia. Odwołanie się do badania takiego wpływu i jego wyniku, „zanurzenie” aktu translacyjnego jako przedmiotu badań translacyjnych w sytuacji rzeczywistej działalności tłumaczeniowej oznacza ostateczne ukształtowanie w tłumaczeniu podejścia komunikacyjno-funkcjonalnego, przeciwnego tradycyjnemu. Przedstawiono główne założenia i etapy kształtowania podejścia komunikacyjno-funkcjonalnego w traduktologii zachodniej.

Słowa kluczowe: sytuacja komunikatywna, podejście komunikatywno-funkcjonalne, traduktologia zachodnia, akt tłumaczeniowy.

ESTABLISHMENT OF COMMUNICATIVE-FUNCTIONAL APPROACH TO TRANSLATION IN WESTERN TRANSLATION STUDIES

Anna Martakova

*Senior Lecturer at the Language Testing Service of the Language Department
National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-3373-7706
e-mail: shemetenochka@gmail.com*

Illia Yashchenko

*Senior Lecture at the Language Training Service of the Language Department
National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-6007-5237*

Abstract. The article is devoted to the study of the influence on the process and result of translation of extralinguistic factors – components of the communicative situation with the use of translation. Recourse to the study of such influence and its result, “immersion” of the translation act as an object of translation research in the situation of real translation activity marks the final formation in translation studies of a communicative-functional approach that opposes the traditional one. The main provisions and stages of formation of the communicative-functional approach in western translation studies are given.

Key words: communicative situation, communicative-functional approach, western translation studies, translation act.